

ORTAÖĞRETİMDE ÖĞRETMEN DENEYİMLERİ

Yaklaşık bir yıldır ortaöğretim okullarının (liseslerin) 9.- 11. sınıfları tümden, 12. sınıflar da kısmi süreler dışında kapalıydı. 2 Mart Salı günü öncelikle sınavlar yapılmak üzere haftada 2 gün yüz yüze eğitim verilmeye başlandı. 19 Mart itibarıyla üç haftalık bir deneyim oluştu. Bu süreçteki deneyim ve görüşlerinizi serbest olarak veya aşağıdaki 12 soru çerçevesinde paylaşmak ister misiniz? Şimdiden çok teşekkürler.

Adnan Gümüş

1-Öğrenciler okulu, yüz yüze eğitime dönüşü ve sınavları nasıl karşıladı?

2-Öğretmen olarak sizler okulu, yüz yüze eğitime dönüşü ve sınavları nasıl karşıladınız?

3-Öğrenciler tedbirli mi, en çok hangi konuda ihlaller oluşuyor veya zorlanıyorlar?

4- Öğretmenlerin tedbirlere uyma durumu nasıl?

5- Beş günün ikisi okulda, haftanın dört günü evde geçiyor. Bu nasıl bir durum yaratıyor? Okulda olmadıkları 4 gün ne oluyor?

6- Erkek kadın öğrenciler arasında uyarlanma farklılıkları var mı?

7-Pansiyonlu okullar ne durumda?

8- Ailelerin yüz yüze eğitim veya uzaktan öğretim konusunda görüş tutum, eleştirileri neler sayılır?

9- Uzaktan öğretimin öğrenciye artısı var mı, hangi derslerde veya durumlarda?

10-Sizlerin uzaktan öğretim artıları veya olumlu bir yanı olup olmadığı ile ilgili görüşünüz nedir?

11-Uzaktan öğretimin en önemli eksisi ne sayılır?

12- Uzaktan öğretimde motivasyon, hazır oluş, başarı, sosyal ilişkiler gibi açılardan neler yaşandığını, nasıl bir etkisi olduğunu düşünüyorsunuz?

Kadriye Karabiber
(Anadolu Lisesi-Şanlıurfa)

Merhabalar, uzaktan eğitime katilimin çok az olması nedeniyle yüz yüze eğitime geçiş beni çok sevindirmişti. Yarım saatlik dersler olsa da daha çok öğrenciye yüz yüze ulaşmak daha anlamlı geliyor. Ancak başlar başlamaz iki gün ders yapıp sonra sınavlar ve sonra yine ders derken kafamız çok karıştı. Öğrenciler bile sınava girdikleri saat ve sınıf ile derslerinin olduğu sınıf ve saatleri karıştırdılar. Sınavlar bitti derken üstüne sorumluluk sınavları daha da karıştırdı kafaları.

Dersler, sınavlar ve notlar tam anlamıyla boşa kürek, evet. İlk ünite sonu değerlendirme sorularından yapacağız diye ısrarla belirtmemize rağmen 10. Sınıflarda öğrencilerin yarısından fazlası 11. sınıflarda ise dörtte biri zayıf not aldı. Tam anlamıyla “yaptık oldu” gibi eğitim bu yıl. Dersse ders, sınavsa sınav hepsini yaptık.

Nitelik ise kimsenin umurunda değil.

Bu arada Perşembe günü bir öğretmen arkadaşımızın testi pozitif çıktı. Dün de benimle birlikte bir öğretmenin testi daha pozitif çıktı. Okulumuz online eğitime geçti.

Uzaktan eğitime geçeceğimizi dün WhatsApp gruplarından duyurduk. Öğrenciler isyan edercesine sitem ettiler. Çok üzüldüler. Yeter artık okula gelmek istiyoruz diyorlar.

Zahide Aslan
(Meslek Lisesi-Adana)

Ben meslek lisesinde çalışıyorum. Bizim okulda yüz yüze eğitimde felsefe dersine yer verilmedi. Birçok meslek lisesinde durum bizdeki gibi sayılır.

Yüz yüze eğitimde okuldan okula farklılık var. Kızım Buhara Ortaokulunda hem uzaktan eğitimi çok iyi yapıyorlar, şu anda da yüz yüze eğitimi çok iyi uyguluyorlar. Kızım okul gününü dört gözle bekliyor.

Bizim Meslek Lisesinde de öğrenciler okulu özlemiş. Okuldan kaçan öğrenciler okula geliyor. Geçen yıl öğrencilerimiz staja gitmemişti. Bu yıl veli izniyle gidecekler. Özellikle Antalya bölgesinde büyük otellerde çalışacaklar.

Bununla beraber öğrenci katılımında düşüş var. Sınav haftasında öğrenci yoğunluğu vardı. Sınavlardan sonra daha düşmesi bekleniyor.

Pansiyonlu okuluz. Adananın uzak ilçelerinden öğrencilerimiz oluyor. Ayrıca ailesel sebeplerle pansiyonda kalan öğrenciler de oluyor. Şu an pansiyon açık. Pandemiye göre düzenlemeler yapıldı.

Öğrenciler sosyal mesafeye hiç dikkat etmiyorlar. Maske kullanımları on üzerinden yedi düzeyinde.

Uzaktan eğitime katılımı ise düşüş var. Hiç katılım göstermeyen sınıflar da var. Öğrencilerimizin çoğunluğu çalışıyor. Duyumlarıma göre meslek lisesi dışında birçok kenar mahalle okullarında da durum bizdeki gibi. Örneğin İncirlik Lisesi, Anafartalar Lisesi, Dadaloğlu Lisesi gibi. Bizdeki öğrenciler cafe ve restoranlarda çalışıyor. Diğer okullarda tarım işçiliği ağırlıklı.

Elif Aslan Orman
(İmam Hatip Lisesi-Malatya)

Merhabalar ben İmam Hatip lisesinde çalışıyorum. Öğrencilerimizin çoğunluğu Suriyeli. Suriyeli oldukları için İmam Hatip tercih ediyorlar. Türk öğrencilerimizin en çok zorlandıkları ders olan Arapça gibi bir sorunları olmadığı için okul başarılı yüksek, hatta bu durum o kadar kötü bir hal alıyor ki meslek derslerinin kredisi yüksek olduğu için hiç canlı derse girmeden de okul birincisi olabiliyorlar. Tabi bu durum Türk öğrencilerimizi de rahatsız ediyor.

Okula devam konusunda katılım çok fazla değil. Çoğunluk olan Suriyeli öğrencilerin zaten çoğu çalışıyor. Devam zorunluluğu olmadığını farkındalar. Aynı zamanda hem öğrenci hem de öğretmenler de yüz yüze eğitim uzun sürmeyeceği kanısı olduğu için kimse yüz yüze eğitimi çok ciddiye almıyor gibi.

Suriyeli öğrenciler ayrıca sadece YÖS sınavı ile

matematikten yeterlilik ile üniversiteye yerleşebiliyor. Türk öğrenciler için üniversite sınavı hepimizin malumu. Her öğrencimiz ayrı bir dünya. Onlara karşı kesinlikle olumsuz bir duygum yok. Sadece bir tespit olarak, bu durum, öğrencilerin kültür derslerine olan yaklaşımını etkiliyor.

Selda Taşyürek
(Anadolu Lisesi-İstanbul)

Öğrenciler okula geldikleri için oldukça mutluydu. Sınavlara katılım oldukça yüksekti, sınavlara katılmayan öğrenci sayısı her bir sınıf için 2-3 öğrenciyi geçmiyordu.

Bizim okulda öğrenciler okulda dikkatli, uyarılar işe yarıyor ama okul dışında maske takmıyorlar. Öğretmenlerin üçünde korona çıktı, sağlık sorunları olanlar da var. Bu da kaygıları artırdı. Uzaktan eğitim için 12.sınıflar dilekçe verdi, biraz da bu durum teşvik edildi. Sonuçta 12. sınıfların tamamı bir hafta okula geldikten sonra uzaktan eğitime geçti.

Zoom üzerinden yapılan derslere öğrenci katılımı düşük; 40'a yakın öğrencisi olan sınıflarda 10-15 arası katılım var. Bu da çok işe yaramıyor. Zoom üzerinden yaptığımız eğitimin boşa kürek çekmek olduğu duygusunun kanıtı sınavlarda öğrenci başarısının oldukça düşük olmasıydı.

Yaşanan kaygılar, öğretmenlerin koronaya yakalanması, örgün eğitim için aşı ve halk sağlığının önemini gösteriyor. Eğitim halk sağlığına çok bağlı bir durumda. Okulların eskiden reviri hemşiresi vardı, bunlar şimdi yok. Henüz aşı da yok.

Özgür Dursun
(Özel Lise-İstanbul)

Ben özel bir lisedeyim, sınavları yaptık. Katılım konusunda problem yoktu. Haftaya yüz yüze eğitim başlayacak ancak katılım oldukça düşük kalacak gibi duruyor. Ben çoğunlukla 11. ve 12. lere giriyorum. Online derslerde katılım yüksek. Ancak çocuklar yüz yüze eğitime gelmek konusunda pek istekli değil. Hastalığın İstanbul'da yaygın olmasından dolayı özel okullardaki veliler ve öğrenciler hâlâ korkuyor.

Elif Kiraz (Fen Lisesi-Ankara)

Ankara’da Fen Lisesinde de durum anlatılanlara yakın. Sınav haftası, dersler,.. karışık bir hafta oldu. Belirsizlik çok hakim. Burada da TED Kolejini kapattılar salgın dolayısıyla,15 gün. Kurumsal çabadan ziyade kişisel çabaların fark yaratacağı bir dönem olduğunu düşünüyoruz eşimle. Sınavlar göstermelik çünkü tek üniteden sınav yapıyor, sonraki sınavların içeriği de çok net değil. Oldukça basit sınavlar hazırlandı. Nite-lik olarak eğitimde “karmaşa”nın hakim olduğu bir dönem maalesef.

Neriman Menken Polat (Sosyal Bilimler-Yalova)

Yalova’da Mart’ın başındaki yüz yüze eğitime katılım düşüktü, şu an daha da düşük. 12.sınıflar- da 3 sınıf tek sınıfa toplandı ve üç gün geliyorlar. Yalnız günün son saatlerinde katılım pek olmuyor denilebilir.

Çalışma hayatının esnekleştirilmesi, kar açısın- dan verimli olabilir ancak eğitimde bu parçalılık hiç bir verim getirmiyor. Ara sınıflar, 12.sınıflar- dan daha çok olumsuz etkilendiler. 12.sınıfların bir odağı var ve o yönde ne yapılması gerektiğini (özel ders, dersane...) biliyorlar. Ara sınıflar da- ğınık bir ruh halindeler ve disipline olacak bir ya- şam şeklini oluşturamıyorlar. Bu ara sınıflarımız bir senedir ev ortamından derslere katıldıkları için psikolojik etkilerini daha çok yaşıyorlar. Ve bu psikolojik etkilerin daha da olumsuzlaştığını hissedebiliyoruz. Mikrofon açıklarında evin ger- gin seslerini duyabiliyorum. Öğrencilere online derslerde söz verdiğimizde daha isteksiz, sıkılğan bir ruh halindeler.

Ufuk Özyıldırım (İmam Hatip Lisesi - İslahiye)

1-Öğrenciler okulu, yüz yüze eğitime dönüşü ve sınavları nasıl karşıladı?

Öğrenciler azalan ders saatlerinde bile hemen yor- lular hale gelmişler. 3 aylık yaz tatilinden dönül- düğünde yaşanan okula alışamama durumunun daha şiddetli haliyle karşı karşıyayız. Ayrıca sa- yıların artışı ve güncel sorunları takip eden öğ- renciler okulların ilk fırsatta tekrar kapatılacağını

düşündükleri için yüz yüze eğitimin devam etmesi konusunda umutsuzlar bu da onların motivasyonu- nu düşürmektedir. Sınavlar konusunda öğrencile- rin büyük bir kısmı hazırlıksız ve öğretmenlerden yardım alacaklarına dair bir düşünceye sahipler. Bunun kaynağının geçen senenin 2. döneminde- ki herkesin sınavsız sınıf geçmesinden geldiğini düşünüyorum. Sürekli içinde bulunulan koşullar sebep gösterilerek sınavların yoğun bir takvimle ve zor şekilde sorulduğunu ifade ediyorlar.

2-Öğretmen olarak sizler okulu, yüz yüze eğitime dönüşü ve sınavları nasıl karşıladınız?

Öğretmenler odasındaki genel kanı Telafi Sınav- ları+Sorumluluk Sınavları+II. Dönem I. Yazılıla- rının bu kadar sıkıştırılmış bir takvimde gerçek- leşmesinin okulların ilk fırsatta kapatılacağından dolayı bu şekilde yapıldığı şeklinde. Alınan ön- lemler konusunda okulların tam anlamıyla hazır olmayışı ve öğrenciler arasında önlemlere uy- mayanların davranışları öğretmenleri hasta olma konusunda tedirgin ediyor. Bir çok öğretmen bu bakımdan öğrencileriyle pek de yakından ilgilen- meyip hem öğrencilere hem de sorunlara sosyal mesafeli durabiliyor. Ayrıca öğretmenlerin henüz aşılınmadan okulların açılması öğretmenler tara- findan olumsuz karşılanmış durumda.

3-Öğrenciler tedbirli mi en çok hangi konuda ihlal veya zorlanıyorsunuz?

Kasım 2020’deki yüz yüze denemesindeki durum- dan çok daha iyi durumdalar. Maske kullanımı ol- dukça yüksek, tek tük henüz alışamamış olanlar ve nefes alamıyoruz diyerek çıkaranlar olsa da.. Teneffüslerde özellikle sınıflarda maskelerin çı- karıldığını nöbetçi öğretmenler ifade ediyorlar. Sınıflara ve koridorlara konulan dezenfektanlar kullanılmakta. Sosyal mesafe ise özellikle teneff- füslerde ve öğretmenlerin olmadığı yerlerde maa- lesef çok da uyulan bir kural değil.

4-Öğretmenlerin sizlerin tedbirler konusunda du- rumu ne?

Öğretmenler özellikle teneffüslerde açık havada zaman geçirmeyi tercih ediyor. Daha önceden bir rutin olan çay ve kahve kullanımı oldukça azalmış durumda. Bir çok öğretmen çift maske kullanmak- ta ve bu kullanım özellikle derslerde konuşurken

ders anlatırken bizleri oldukça zorluyor. Maskeli ders anlatmak nefes darlığına sebep olmaktadır.

5-Beş günün ikisi okulda. Bu nasıl bir durum yaratıyor? Diğer günler ne oluyor?

2 gün ders uygulaması öğrenciler için oldukça olumsuz sonuçlar yaratıyor. Diğer 5 gün okul atmosferinden oldukça uzaklaşan öğrenci tekrar derse ve okula motive olamıyor. Hele de pansiyonda kalan öğrenciler bu süreçte evlerine de gitmeyince 5 gün boyunca etraflarında bir öğretmen olmadan pansiyonda tek başlarına koca günü geçirmek durumunda kalıyorlar. Bu da bir çok sorunu beraberinde getirmektedir.

6-Erkek kadın öğrenciler arasında uyarlanma farklılıkları var mı?

Ders anlatımıyla ilgili anlamlı bir fark olmasa da devam konusunda ciddi bir fark var. Kız öğrenciler erkek öğrencilere göre yüz yüze eğitime daha fazla devam ediyorlar. Kız öğrenciler okul dışı evdeki yaşamlarının çok daha zor olduğunu ifade ediyorlar. Evde bir öğrenci olarak görülmediklerini zamanlarının çoğunu ev işlerine ayırmak zorunda bırakıldıklarını belirtiyorlar.

7-Pansiyonlu olanlar ne durumda?

Ne kadar temizlik önlemi alınıralsa alınsın, ortak alanlarda ne kadar maske ve temizlik konusuna dikkat edilmeye çalışılırsa çalışılsın özellikle odalarda durum vahim. Öğrenciler maske kullanmıyorlar, odalarda 4 kişi kalıyorlar, yaşam alanlarını temizleme alışkanlıkları düşük. Özellikle derslerinin olmadığı günlerde çevrede bir öğretmen de olmadığı kuralları iyice esnetiyorlar.

8-Ailelerin yüz yüze eğitim veya uzaktan eğitim konusunda görüş tutum, eleştirileri neler sayılır?

Velilerin %80-85ine denk gelen bir bölümü çocukların yüz yüze eğitime başlamasından memnun. Bununla beraber bizzat ifade ettikleri için maalesef bir çoğunun pedagojik sebeplerden değil çocuklarından biraz uzak kalmak için bu karara sevindikleri anlaşılmaktadır. Uzaktan ders alabilme imkânı olan bazı veliler ise okullar ne kadar önlem alırsa alsın güvenmeyip dilekçe vererek uzaktan eğitime devam ediyorlar.

9-Uzaktan öğretimin öğrenciye artısı var mı, hangi derslerde veya durumlarda?

Hem kendi deneyimlerimden hem de öğretmen arkadaşların ifade ettiklerinden anladığım kadarıyla artısı varsa o da çok sınırlı şekilde. Sayısal derslerde bu artı iyice ortadan kalkmaktadır. Bazı öğretmenlerin dersleri açık katılmadığı, öğrencilerle anlaşarak yüksek not karşılığında derse girmemelerini salık verdiklerini bizzat öğrencilerden öğrendik. Öğrencilerin katılım göstermesi ama katkı vermemesi, sessizce karşıda durmaları (bazen durmamaları- sorulan sorulara cevap gelmeyince anlaşılıyor), öğrencilere kamera açılmasının zorunlu tutulmaması, hatta tavsiye bile edilmemesi, katılımın proje okullar haricinde çok çok düşük olması olumsuz özellikleri olarak görülmektedir.

10-Sizlerin uzak öğretimin artısı ile ilgili görüşleriniz var mı?

Uzaktan eğitim ülkemizin ilk kez bu kadar yoğun biçimde tanıştığı bir durum. Bu bakımdan ilk denemeler olduğu için çok fazla umudum yoktu. Sonraki süreçler bu konuda haklı olduğumu da gösterdi kendime. Mutlaka hiç eğitim verilememesinden iyi gibi görünüyordu fakat uygulamada katılımın ve imkanların olumsuzluğu, katılım sağlandığında bile sınıf ortamlarının olumlu yapısının yakalanamaması süreci tersine çevirmiş oldu. Derslerin akşam 20.30'a kadar sürmesi öğrenci ve öğretmenlerde enerji düşüklüğüne ve doğal olarak ders veriminin azalmasına sebep oluyor. Bu durum ilkökul öğrencilerinde (yaş özellikleri de düşünülecek olursa) daha büyük sorunlara sebep olmaktadır.

11-Uzaktan öğretimin en önemli eksisi nedir?

Uzaktan eğitimin en önemli eksisi, katılımın tam anlamıyla sağlanamaması, katılım gösterenlerin de katkı sağlayacakları bir ortamın gerçekleştirilememesidir. Sınıftaki öğrencinin dikkati derse odaklanacaktır fakat uzaktan eğitim anında öğrencilerin dikkati nerede öğretmen tarafından bilinmemektedir. Bu da etkililiği azaltan en önemli eksi durumdur.

12-Uzaktan öğretimin motivasyon, hazır oluş, başarı, sosyal ilişkiler gibi açılardan nasıl bir etkisi olduğunu düşünüyorsunuz?

Sınıf ortamında motive edilmesi daha kolay olan öğrencilerimizin uzaktan eğitimde oranının bir sınıf ortamı, bir öğrenme ortamı olduğuna inandırılması oldukça güç olmaktadır. Öğrencilerin derse hazırlıklı gelmesi istense de öğrencilik dışında bir çok şeyle muhatap olan öğrencilerin hazır oluşları sağlayamadıklarını görüyoruz. Sosyal ilişkiler konusunda biz coğrafyamızın da etkisiyle oldukça samimi insanlarız. Bu özellikten vazgeçmemiz, koşulların bir gereği olarak mesafeli duruşu beceremediğimizi düşünüyorum. Yüz yüze eğitim başladığında gördüğümüz en temel sorunlardan biri buydu. Öğrencilerin birbirlerine sarılmasına, öpüşmelerine engel olmak yaklaşık bir haftamızı aldı. Uzaktan eğitim kuşkusuz karşılıklı ilişkiler ağı olarak görülmesi gereken eğitim öğretim süreçlerini baltalamış durumdadır.

**Mehmet Fatih Uzut,
(Meslek Lisesi-Sinop)**

1-Öğrenciler okulu, yüz yüze eğitime dönüşü ve sınavları nasıl karşıladı?

Meslek liselerinde genel olarak akademik başarı anlamında eleğin en altındaki öğrenciler bulunduğu için, ne yazık ki öğrenciler okula ilgisizler. Yüz yüze eğitimde devamsızlık haklarını sonuna kadar kullanan ve hatta rapor alan öğrenciler, uzaktan eğitimde okulla bağlarını neredeyse tümünden kopardılar.

2- Öğretmen olarak sizler okulu, yüz yüze eğitime dönüşü ve sınavları nasıl karşıladınız?

Biz öğretmenler olarak yüz yüze eğitimi çok özledik. Genel olarak bütün arkadaşlar, yüz yüze eğitimin sürdürülmesi gerekliliğini savunuyor.

3- Öğrenciler tedbirli mi, en çok hangi konuda ihlaller oluşuyor veya zorlanıyorlar?

Maske konusunda tedbirli davranışlar da, mesafe konusuna hiç dikkat etmiyor öğrenciler.

4- Öğretmenlerin, sizlerin tedbirlere uyma durumu nedir?

Öğretmenler, bilinçli insanlar olarak tabii ki azami dikkat ve özeni gösteriyorlar; ancak samimiyeti olan öğretmenler arasında da maske ve mesafe kurallarının ihlali fazlasıyla görülmektedir.

5- Beş günün ikisi okulda, haftanın dört günü evde geçiyor. Bu nasıl bir durum yaratıyor? Okulda olmadıkları 4 gün ne oluyor?

Mesleki dersler yüz yüze olduğu için, Pazartesi, Salı, Perşembe, Cuma günleri okulda yüz yüze eğitim var. Çarşamba günleri ve hafta sonları okul komple dezenfekte ediliyor. Yüz yüze eğitime tabi olmayan dersler ve çarşamba günkü dersler uzaktan eğitimle sürdürülüyor.

Karantina kuralları da biraz farklı işliyor bizde. Şöyle ki sınıftan bir öğrenci pozitif olduysa, o öğrencinin dersine girmiş öğretmenler ve öğrencinin sınıf arkadaşlarına 10 günlük karantina uygulanıyor. Bu süreçte diğer sınıflar ve öğretmenler okula gelmeye devam ediyor. Öğretmen karantinadaysa, sınıfta akıllı tahtadan EBA dersi başlatılıyor ve öğretmen de evden bağlanarak o sınıfa ders anlatıyor.

6- Erkek kadın öğrenciler arasında uyarlanma veya tutum farklılıkları var mı?

Erkek veya kız öğrenciler arasında uygulama olarak herhangi bir farklılık söz konusu değil.

8- Ailelerin yüz yüze eğitim veya uzaktan eğitim konusunda görüş tutum, eleştirileri neler sayılır?

Öğrencilerimiz gibi ailelerimizin de ne yazık ki okulla pek ilgileri yok. Devamsızlık sorunu olmadığını ve her halükarda öğrencinin dersleri geçeceğini bilen aileler genellikle çocuklarını okula göndermiyorlar. Çoğu öğrenci de bir işte çalıştıkları için gelmiyor.

9- Uzaktan öğretimin öğrenciye artısı var mı, hangi derslerde veya durumlarda?

10-Sizlerin uzaktan öğretimin artısı veya olumlu bir yanı olup olmadığı ile ilgili görüşünüz nedir?

Uzaktan eğitimin, hiçbir şekilde yüz yüze eğitimin etki gücüne sahip olmadığını düşünüyorum, özellikle meslek liseleri için. Derslere katılım çok az ve katılan öğrenciler de sadece katılmış olmak için katılıyorlar. (Kendi adıma edadan yaptığım yaklaşık 10 seminer veya bilgilendirme çalışmasına katılan toplam öğrenci sayısı maksimum

20ydi. Ki bu katılım durumu bütün dersler için geçerli ne yazık ki)

11- Uzaktan öğretimin en önemli eksisi ne?

12- Uzaktan öğretimde motivasyon, hazır oluş, başarı, sosyal ilişkiler gibi açılardan neler yaşadığınızı, nasıl bir etkisi olduğunu düşünüyorsunuz?

Uzaktan eğitim; Öğrencinin öğrenme motivasyonu, derse hazır bulunuşluğu, dersi anlama ve anladığını uygulama gibi konular ele alındığında vasat kalıyor. Ev ortamındaki rahatlığa sahip olan öğrenci, reklam arasından sonra dizisi kaldığı yerden devam etmişçesine ekranın karşısına geçiyor. Haliyle öğrenme isteği de öğrenme edimi de yetersiz düzeyde kalıyor.

Bir Okul Yöneticisi Deneyimi (Anadolu Lisesi-Güneydoğu)

1-Öğrenciler okulu, yüz yüze eğitime dönüşü ve sınavları nasıl karşıladı?

Genel anlamda öğrenciler yüz yüze eğitimi olumlu karşıladı denebilir. Okula devam açısından %90 lık bir katılım var. Şayet vaka artışlarından kaynaklı tekrar bir ara olmasa bile, okula devam isteği bağlı bir durum olduğu için öngörüm 1-2 hafta sonra katılım oranının düşeceği. Farklı okullarda özellikle 12. sınıfların neredeyse 2/3 ü okula gelmiyorlar.

2- Öğretmen olarak sizler okulu, yüz yüze eğitime dönüşü ve sınavları nasıl karşıladınız?

Genel olarak öğretmenlerimiz yüz yüze eğitimi uzaktan eğitime tercih ediyorlar. Bazı dersleri uzaktan eğitim yoluyla veriyoruz ancak öğretmenlerimiz online derslere yeterli katılım ve dönüt olmadığından online ders vermede isteksiz. Ve bunların da yüz yüze verilmesi noktasında görüş bildiriyorlar.

3- Öğrenciler tedbirli mi, en çok hangi konuda ihlaller oluşuyor veya zorlanıyorlar?

Kasım ayında 9 ve 12 sınıflar eğitime başladığında öğrenciler daha sakin ve kurallara büyük çoğunlukla uyuyordu. Ancak 2 Mart'ta yeniden

başlayan yüz yüze eğitimde aynı şeyleri söylemek zor. Maske kullanmada bir sorun yok ancak sosyal mesafe kuralına uyan yok gibi.

4- Öğretmenlerin, sizlerin tedbirlere uyma durumu nedir?

Öğretmenlerimiz gerek ders içinde gerek ders dışında genel anlamda öğrencilere mesafeli ve kaygılı yaklaşıyorlar. Hastalık kapma noktasında tedirginler. Ancak öğretmenlerin kendi aralarında bu tutum pek geçerli değil.

5- Beş günün ikisi okulda, haftanın dört günü evde geçiyor. Bu nasıl bir durum yaratıyor? Okulda olmadıkları 4 gün ne oluyor?

İlk haftadan başlayarak sınavlar-telafi sınavları ve sorumluluklar derken şu an için 2- gün okulda bulunma pratiği tam olarak oluşmuş değil. Ancak önümüzdeki haftadan sonra oluşacak bir durum olur. Öğrencilerin sadece 2 gün okulda bulunması öğretim faaliyetlerine adaptasyonu güçleştirecek bir durum olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

6- Erkek kadın öğrenciler arasında uyarlanma veya tutum farklılıkları var mı?

Okula devam-devamsızlık konusu ise çok belirgin olmasa da erkek öğrencilerin katılımı daha sınırlı, erkek öğrencilerin görece daha fazla bir işte çalışmalarından kaynaklı.

7-Pansiyonlu okullar ne durumda?

İlk sınav takviminde (ilçelerde ikamet edip ilde sınava girmek isteyenler için) il genelinde belli sayıda pansiyonlarda barınma söz konusuydu (Tedbiren düşünülmüştü). Ancak Mart döneminde ise pansiyon uygulamaları kendi rutinlerimde devam ediyor. Odalarda kalan öğrenci sayıları biraz düşürüldü. Esas problem taşınabilir öğrencilerin durumu. Sason da yaşanan servis kazası bir sonuç olarak düşünülebilir.

8- Ailelerin yüz yüze eğitim veya uzaktan eğitim konusunda görüş tutum, eleştirileri neler sayılır?

Bu soru okul sosyal çevresi açısından farklı yorumlanabilir. Dezavantajlı bölgelerde olan okullarda ailelerin eğitim noktasında duyarlılığı çok sınırlı. Öyle ki okulun açıldığından daha bihaber velilerimiz var. Kitaplarını yeni almaya gelenler vs... Rehber öğretmenlerimizin tek tek aramalarına rağmen durum böyle (çok az da olsa bazı öğrencilerin iletişim bilgisi de hiç yok).

Başka bir durum dağıtılan tabletler:

Velilerin tablet için okula tabiri caizse akın ettiği durumlar oldu. Okulda dağıtılan tablet sayısı 127 ancak bu tabletlerle online derslere katılan sayı 56.

Diğer bir sorun öğrencilerin geçen yıl olduğu gibi bu yıl da merkezi bir kararla sınıflarını geçmelerinin sağlanması. Bu sınıfı geçirme durumu; motivasyonu, öğretim faaliyetlerine katılımı ve sınavlara hazırlığı düşüren bir durum olarak göze çarpıyor.

9- Uzaktan öğretimin öğrenciye artışı var mı, hangi derslerde veya durumlarda?

Öğretmenlerimizle yaptığımız sohbetlerde bu durumun çok artısının olmadığı görüşü hakim.

10-Sizlerin uzaktan öğretimln artısı veya olumlu bir yanı olup olmadığı ile ilgili görüşünüz nedir? 11- Uzaktan öğretimin en önemli eksisi ne?

Şahsi kanaatim eğitim-öğretimin toplumumuz açısından üst bir değer olma noktasından çok çok geride olduğu. Hal böyle olunca faaliyetler söylemenden öteye geçmiyor, geçemiyor. İşin plansızlığını, alınan ani kararları ve bu kararların da yine ani değişimini hiç saymıyorum bile.

12- Uzaktan öğretimde motivasyon, hazır oluş, başarı, sosyal ilişkiler gibi açılardan neler yaşadığınızı, nasıl bir etkisi olduğunu düşünüyorsunuz?

Çıkarım, sonuç: motivasyon yaratma çabası, hedef veya amaçlara ulaşma çabası havada kalıyor.

“Onun Mikrofonu Çalışmıyor, Hocam”

Zeynep Alica¹

Bu cümle öyle çok tekrar etti ki. Ve mikrofonu çalışmayan öğrenci, interneti ya da derse girecek uygun cihazı olmadığından, evdeki büyükanne ve büyükbabayı doktora götürmesi gerektiği için veya bir dolu başka sebeple derse giremeyen öğrenciye kıyasla şanslı bile sayılabilirdi.

Büyük bir salgın döneminde aslında devlet okullarında özenli, kaliteli bir eğitim vermekten çoktan vazgeçmiş bir devletin okullarından birinde İngilizce dersi vermeye çabalama deneyimini tarif etmek güç. Birçok kişi gibi ben de sıklıkla kendimi çaresizlik, öfke ve daha bir dolu duyguyla debeleinirken buldum. Bizim deneyimimizde bir süre ne yapacağımızı bilemeden bekledik. EBA'nın yeterli olanağı olmadığından Zoom'a yöneldik ivedilikle. Çünkü 12. sınıfların aciliyeti vardı. Önlerinde bir sınav, yanlarında, kurslara gidenlerin bile çok sınırlı destek vardı. Her şey ekranda olup bitirken ve bu yaş grubu sokağa çıkamazken yazılı bir çalışma materyaline erişmek bile dertti. Basılı materyal üzerinden çok daha güvenli hissedenler için daha da zorlu zamanlar. Ve evet keşke tek derdimiz bu olsa.

Ebeveynleri işten çıkarılan bazı öğrencilerimiz çalışmak zorunda kaldı. Biz geç haberdar olduk mesela. Öğrencilerimiz her dertlerini önümüze dökmedi, dökemedi çünkü. Bazen ani gürlütülerle dersler kesiliverdi. Aynı yerde televizyon izleyen birileri, derse girmeye çalışan bir ya da iki kardeş daha, bağırان ya da birine seslenen bir ebeveyn. Öğrencimiz ise bu karmaşa arasında ders dinlemeye çalışıyor, dahası derse katılmaya çabalıyordu. Bu durumda bir öğrenciye bir iki kez “ama sessiz bir yere mi geçsen” diyecek oldum. Sonra isim yazılı o siyah ekranın arkasında, o evde, evlerde neler olup bitiyor, bunu bilmekten ne kadar uzağım, uzağız diye düşünüp bir daha böyle bir öneri getiremedim öğrencime.

Bazen öğrenciler derse mutfaktan bağlandı. Ebeveynler işte olduğu için evde yemek yapmak görevi onlara düşmüştü çünkü. Elbette ki bu durumda derse odaklanma çok daha sınırlı oluyordu ama

hiç katılmamaktan iyiydi işte. “Hocam bi daha tekrar eder misiniz soruyu? Yemek yapıyorum da şu an”. Ders 18.30'da olunca bunlar olağanlaştı.

En sevdiğim anlar sanırım dersi bir bebek sesinin bölüdüğü anlardı. Bebek sesi ve çat sessizlik. Aceleyle sesi kapatan bir öğrenci. “Kimdi o?” diye sorduğumda arkada devam eden bebek sesiyle öğrenci “kardeşim hocam” yanıtını verdi çoğunlukla. Evde ders belli ki herkesin olduğu odada takip ediliyordu. Bebekler ve ufak çocuklar, dedeler, nineler, evde kim varsa. Bazen anneler öğrencilerden daha fazla takip edebiliyordu dersleri. Bir öğrencim “dersler nasıl gidiyor, bulunduğunuz ortamda rahatlıkla takip edebiliyor musunuz?” diye sorduğumda “annem çok meraklı hocam, İngilizce'yi çok seviyor. Bazen kulaklığı benden alıyor” demişti örneğin.

Öğrencilere nasılsınız diye sorunca ekran ortadan kalkabiliyordu. O mesafe ve bilinmezliğin yerini insani bir zemin alabiliyordu. “Hocam okulu çok özledim. Ne güzeldi. Sadece ders dinleyebiliyorduk. Evde hiç öyle olmuyor, olamıyor.” Evet okulu özlediler. Okulu özledik. Okulun iyice anlamsızlaştığını, öğrenme ve öğretmenin olamadığını düşündüğümüz bir zamandı. Derken pandemi patladı. Günler ayları kovaladı. Okul açılmadıkça, biz saat, mesai sınırı demeden sabahtan akşama herhangi bir vakitte ekran karşısına geçtikçe özledik okulu. Çok farklı insanları dersliklerde bir araya getiren, sadece dersi değil hatta onun dışında çok daha başka bir dolu şeyi öğrendiğimiz, paylaştığımız, insanları gözlemlediğimiz, birlikte neşelendiğimiz, kavga ettiğimiz o ortaklaşa mekânımızı özledik. Hiç kimsenin değil hepimizin olanı. Unuttuğumuz bir dolu mücadelenin ardından herkes için bir hak olarak kabul edilen kamusal mekân olan okulu özledik. Herkesin olan mekânlar, kamusal mekânlar olarak okullar. Türü müfredat sorununa rağmen sınıfın kapısını kapattığımızda kendine özgü bir dünyaya dönüşebilen, dönüştürebildiğimiz, genç insanlarla ders arası kısa anlarda, belki okuduğumuz metinden çıkan bir soruyla ya da o gün birinin başından geçen bir şeyle, bir örnekle de olsa dünyayı yerinden kaldırıp bir silkeleyip temizleyebildiğimiz sınıfları çok özledik.

¹ İngilizce Öğretmeni

Salgında Biz Eğitimciler

Pınar Yazgan¹

Tüm dünyada koronavirüs salgınının boy göstermesiyle birlikte farklı zaman dilimleri içerisinde yüz yüze eğitim yerine, uzaktan eğitim uygulamasına geçilmiş, süreç yeni sorunlar ve eşitsizlik tartışmalarını da beraberinde getirmiştir. Sağlık nedeniyle okulların kapatılması dezavantajlı gruplar için orantısız düzeyde olumsuzluklar yaratabilmektedir. Bu grubun evde öğrenme fırsatları oldukça yetersizdir. Aile bireylerinin çalışma zorunluluğu, ekonomiye ve beslenmeye dair kaygılar, bakıma muhtaç kardeş varlığı gibi durumlar öğrenme konusunda yetersizlikler yaratabilmektedir. Yine uzaktan eğitime erişim araçlarına sahip olmayanlar için eğitime erişim mümkün olamamaktadır.

Küresel ekonomik daralmanın aile gelirleri üzerindeki olumsuz etkisi, öğrencilerin okulu bırakma riskini artırmıştır. Marjinalleştirilmiş grupların bu durumdan daha da kötü şekilde etkilenecekleri; salgın sırasında kızların, ergen hamileliği ve erken evlilik riskiyle karşı karşıya kalabileceği düşünülmektedir. Önceki yıllarda ortaya çıkan ebola ve zika salgınlarındaki göstergeler salgın kaynaklı okul kapatmalarının kadınların ve kız çocuklarının, ergen hamilelikleri, çocuk evlilikleri ve artan şiddet vakaları nedeniyle salgından en fazla etkilenen grup olduklarını göstermektedir (Davies ve Bennett, 2016). Yine engelli çocukların, etnik azınlıkların, mültecilerin ve yerlerinden edilmiş nüfusun uygun uzaktan öğrenme materyallerine erişme ve kriz sonrası okula dönme olasılıklarının daha düşük olduğu belirtilmektedir (WBR, 2020).

Salgın süresince eğitim sistemleri uzaktan eğitimde yenilikleri hızla uygulamaya başlamıştır. Mümkün olduğu kadar çok çocuk ve gence ulaşmak iddiasıyla çevrimiçi kaynakları radyo, TV, mobil ve en savunmasızlar için basılı materyal-

lerle birleştiren çok modlu uzaktan öğrenme yaklaşımları kullanılmıştır (WBR, 2020). Eğitim ve teknoloji ortaklığının artan önemi yanında bu bilgiye ve teknolojiye erişebilenler ve erişemeyenler arasındaki “dijital” bölünme sorunu ortaya çıkmıştır (Yıldız ve Vural, 2020). Eğitim Sen’in (2020) yayınladığı “Salgın Günlerinde Uzaktan Eğitim” raporuna göre yoğunluklu olarak sosyoekonomik yönden düşük gelire sahip alt sınıflar, yoksul ailelerin çocukları, tarım işçiliği yapan çocuklar, anadilleri farklılık gösteren çocuklar ve dezavantajlı gruplar uzaktan eğitime erişemeyip sistemin dışında kalmıştır. TÜİK 2018 verileri, Türkiye’de evlerde internet erişimi mevcudiyet oranının %88,3, masaüstü bilgisayar mevcudiyet oranının %17,6 ve taşınabilir bilgisayar mevcudiyet oranının %37,9 olduğunu göstermektedir. PISA 2018 araştırmasında ortaya çıkan sonuçlar da benzer biçimde, Türkiye’de hanesinde internet bağlantısı olmayan öğrenci oranını %24,1, okulda yapacağı çalışmalar için kullanacağı bir bilgisayarı bulunmayan öğrenci oranını %33,3 şeklinde ortaya koymaktadır (Tedmem, 2020). Öğrenciler arasında doğan eşitsizlik yalnızca bilişim teknolojilerine erişim olanağı ile sınırlı değildir. Velinin eğitim düzeyi, uzaktan eğitim konusunda aşinalığın bulunması, dijital okuryazarlık gibi farkları da bu eşitsizliğin içine katmak gerekmektedir (Özer ve Suna, 2020). Ebeveynlerin öğretim süreci ve bu tarz dijital uygulamaların kullanımı konusunda yetersiz kalması, öğrencilerin çalışma ortamlarının uygun olmaması gibi pek çok nedenin öğrenme eşitsizliklerini arttırdığı ifade edilmektedir (WBR, 2020).

Bu veriler ışığında meselenin bizzat muhatapları olarak aynayı kendimize çevirdiğimizde salgın döneminde eğitim sürecinin biz eğitimcileri oldukça yordugunu söyleyebilirim. Salgının resmi anlamda boy gösterdiği dönemde, **yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe öğretimi vermek için bir devlet okulunda görevlendirilmiş bir sınıf**

¹ Sınıf Öğretmeni

öğretmeniydim. Görev tanımının başlı başına zorluklarla dolu olmasının yanında, salgın süreciyle birlikte halkadan ilk kopanların yabancı uyruklu çocukların olduğunu söyleyebilirim. Uzaktan eğitime geçilmesiyle birlikte pek çok grubun zamanla eğitim-öğretim süreci planlanırken yabancı uyruklu çocukların eğitime erişimi birden kesildi. Ben farklı uyruklardan dilini bile bilmediğim öğrencilerime ulaşamadım, onların eğitime erişim, öğrenme kayıpları, okula uyum gibi temel ihtiyaçlarına cevap veremedim. Kağıt üstünde yapılmış gibi görünenlerin uygulamada hiç de öyle olmadığı gerçeği böylece oldukça acımasız şekilde görünür hâle geldi. Yine yapboz tahtasına dönen süreçte, sonraki dönem nasıl uygulanacağını hiç bilmediğimiz başka bir uygulamayla karşılaştık. Eylül ayında okulların açılmasıyla bu sefer birinci sınıflarla başladım. Başından beri her gün yeni bir uygulamayla karşı karşıya kalmak ve belirsizlikler bütün öğretmenleri olduğu gibi beni de sonsuz yılgınlığa ve yabancılaşmaya itti. Bu sefer salgının, öğrencilerin motivasyonu, okula uyumu ve psikolojileri üzerine etkileri daha belirgin görünmeye başladı.

Pek çok öğrenci yukarıda da belirttiğim üzere teknik yoksunluktan, ebeveynlerin öğretim ve dijital uygulamalar konusunda yetersiz olmasından dolayı derslere katılamadı. Yine yabancı uyruklu öğrencilerin ya da dezavantajlı grupların tüm bu olumsuzluklara rağmen yüz yüze eğitimde öğretmenlerin desteğiyle sistem içinde kalabilme hali, uzaktan eğitim süreciyle tamamen ortadan kalktı. Öyle ki sınıfta bulunan Afrika kökenli öğrenciler derslere giremedi, girse bile Türkçe bilmediği için sadece sessizce oturmakla yetindi. Zaten zamanla da haliyle böyle iletişimsiz bir ortamda durmak anlamsız geldi ve derslere devam etmedi. Yine ebeveynlerinin her ikisi de çalışan çocuklarla ilgilenecek kimse olmadığı için bu öğrencilerim de derslere devam edemedi. Bunların dışında biz eğitimcilerin sınıf ortamı gibi özel alanlarının evlere taşınmasıyla Deleuze'un (1992) bahsettiği "kontrol toplumu" nun görünürlüğü arttı. Şöyle ki "sınıfta" yapılan her ders ebeveynlerce kontrol edilmeye başlandı. Derslerin işlenişinden içeriğe kadar müdahaleler olmaya başladı. Öğretmenlik mesleğinin dönüştüğü; şikâyet ve ihbar zihniye-

tinin körüklendiği bu ortamda hesap sormak ve hesap vermek eylemlerinin öznelere de birden değişmeye başladı. Başka bir nokta ise esnek çalışma anlayışının direnmeye bile zaman vermeden hayatımızın merkezinde yer alması oldu. İşin performansa dönüştüğü bu ortamda "mesai kavramı" ile "boş zaman" kavramları bulanıklaştı. Esnek çalışma modeliyle okullara sıkışmayıp her yerde eğitim-öğretime devam ediliyor olması, bir özgürlük yanılsaması gibi görünse de her daim "ulaşılabilir" olmak iş alanı ile yaşama alanını birbirine geçirdi. Okul yönetimi ve veliler bizlere istediği saatte ulaşarak bizlerin yaşam alanlarını yok sayabildiler. Bir başka nokta ise teknolojinin hayatımızda birden görünür olması pek çok eğitimciyi niteliksiz duruma düşürdü ve onları vasıf-sızlaştırdığı için sistem dışına itti.

Bugün biz eğitimcilerin her gün bir çeşit yabancılaşma yaşadığımız salgın sürecinde; yaptığı işe inandıran, yarına dair umutsuz, karamsar bir ruh halinden aydınlığa çıkmak için hep birlikte mücadele etmekten başka bir çıkışı yokmuş gibi duruyor.

Kaynakça

- Bozkurt, A., & Sharma, R. C. (2020). Emergency remote teaching in a time of global crisis due to CoronaVirus pandemic. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), i-vi. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3778083>
- Davies, S. E., & Bennett, B. (2016). A gendered human rights analysis of Ebola and Zika: locating gender in global health emergencies. *International Affairs*, 92(5), 1041-1060.
- Deleuze, G. (1992). Postscript on the Societies of Control. *October*, 59, 3-7.
- Eğitim Sen (2020). Uzaktan Eğitim Çalıştayı Sonuç Raporu. Erişim adresi: <http://egitimsen.org.tr/wp-content/uploads/2020/09/sonu%C3%A7-raporu.pdf>. Erişim tarihi: 31.12.2020
- Özer, M. ve Suna, H.E. (2020). COVID 19 Salgını ve Eğitim. Şeker, M., Özer, A. ve Korkut, C. (Editörler). *Küresel Salgının Anatomisi İnsan Ve Toplumun Geleceği*. Ankara: TÜBA.
- The World Bank Report Education (2020, May). The COVID-19 Pandemic: Shocks to education and policy responses. Retrieved from <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/33696/148198.pdf?sequence=4&isAllowed=y>
- Tedmem, (2019). COVID-19 Sürecinde Eğitim: Uzaktan Öğrenme, Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Erişim Adresi: <https://tedmem.org/download/covid-19-surecinde-egitimuzaktanogrenmesorunlarcozumonerileri?Wpdmdd=3411&refresh=5f572800ee3741599547392>. Erişim tarihi: 31.12.2020.
- Yıldız, A. Ve Vural, R. A. (2020). Covid-19 Pandemisi ve Derinleşen Eğitim Eşitsizlikleri. *Türk Tabipler Birliği Covid-19 Pandemisi Altıncı Ay Değerlendirme Raporu*.

Eğitim Paradigmasında Radyoaktif Bozunma: “Covid19” Öncesi ve Sonrası

Mehmet Şerif Akaydın¹

Eğitim de fırsat eşitsizliğinin, kitleleri olumsuz ölçüde etkilediği günümüz dünyasında, yeni bir paradigma arayışı içerisinde olan dünya kamuoyu “Covid19” adlı bir milat kazandı. Fırsat eşitliği tartışmalarını mumla aratan bu değişim süreci konusunda kitleler nazarında büyük bilinmezlikler var olmakla beraber, iktidar erkinin paydaşları (üretim araçları sahipleri ve enstrümanları) nazarında bir kafa karışıklığı gözlemlenmemektedir. Süreci, algı yönetimi ile ilerleten iktidar erki bu değişime çoktan beri hazırlıklı olduğu, karantina günlerinde uzaktan eğitim enstrümanlarını sisteme katarak yeni bir süreci başlattıklarını ilan ettiler. Siyaset, ekonomi ve sosyal yaşamı derinden etkileyecek olan bu dönüşüm, Covid19’u fırsata çeviren bir kapitalist kurnazlıkla işlemektedir.

Eğitimin toplumsal hayattaki önemi üzerine ve eğitimin geçmişten günümüze seyri adına geniş açılımlar yapmadan eğitimin, Covid19 pandemisi önce ve sonrası iki başlık altında (Pandemi Öncesi-Pandemi Sonrası) bir değerlendirmeye geçmek istiyorum. Covid19 pandemisinin, eğitim paradigmasında ne türlü bir değişime yol açtığını ve bunun sonuçlarına dair öngörülerini bu başlıklarda değerlendireceğim.

Pandemi Öncesi Okul ve Bileşenleri: Resmi Okulların Başarısız Rutinleri Kabullenilmiş, Sınav Başarısı Yükü Özel Okullara Atılmıştı

Yarattığı bir sistemin ürünü olarak insan, bu sistemi ve sistemin ürünü kendisini çağlar boyunca revize etmiştir. 19. yüzyılda ulus devletlerin, ihtiyaç ve beklentilerinin yarattığı köklü dönü-

¹ Özel Eğitim Kurumunda Öğretmen ve Yönetici

şüm, 20.yüzyılda teknolojik kazanımları ile beraber farklı bir mahiyete dönüştü. Ortakçılığı bir kültür olarak dayatan istendik davranış eğilimi olarak eğitim, teknolojik ve bilimsel ilerlemelerle beraber, farklı varoluşlara sahip olmayı ve bireysel farklılıkları kültür olarak dayatan bir içeriğe sahip oldu. Toplumsal hayatta farklılaşan bu ihtiyacı karşılayacak bir eğitim misyonundan yoksun bir paradigma içindeyiz.

Covid19 pandemisinden önce, okullaşma oranlarının artışıyla beraber, okullu olmanın niteliği konusunda gerek özel sektörde, gerekse de devlet kontrolündeki eğitim kurumlarında sıkıntılı bir döneme işaret eden ve “neden okul var” ve “ne işe yararım” sorunları ile boğuşuyorduk. Okulsuz bir toplum inşasına yavaş yavaş gidildiğine dair türlü emareler ve okulu, bireyin ufkunu kapatan bir misyon ve öğretmeni bir bilgi taşıyıcısı formuna çeviren bir nitelikle karşı karşıyaydık. Okul bileşenlerinden biri olan aile içinse, okul sorumluluğu olan çocuklarının, sorumluluğundan kurtulduğu bir mekan olarak tasarlanıyorlardı. Okul mevcut bilimsel ve teknolojik ilerlemelerle aynı çağdaşlıkta görünmeyen ve gerek eğitimci, gerekse de eğitimin diğer bileşenleri için bireysel farklılıkları ortaya çıkaran bir misyonla değil çağdışı bir vizyonla hareket ediyor algısı hüküm sürüyordu.

Özel öğretimde çalışan bir eğitimci olarak bu karşılığı bütün olumsuzluklarıyla muhattap olmak zorunda kalıyorduk. Nispeten bir devlet okuluna oranla özgürce bireyi yetiştirme gaye ve şartlarına sahip olsak da ulusal ölçekte yerleştirme ve giriş sınavları bizleri sınırlayabiliyordu. Bu sınırlama bireyin ihtiyacı olan sosyalleşme, kendini ifade etme ve düşüncelerini özgürce yayma ve en

önemlisi yaşama olanaklarına sahip olmamalarına sebep oluyordu. Kurum ve eğitimciler geniş bir perspektiften öğrenciyi yönlendirme amaç ve çalışmaları; aile veya otoritenin başarı algısına yenik düşüyor. Öte yandan; dershanelerin kapatılması ile beraber, dershanelerle beraber bir okulla karşı karşıya kaldık. 10 yıllık bir eğitim emekçisi olarak; 10 yılın sonunda ne okuduğum ortaöğretim kurumu ve ne de okuduğum üniversitenin bana katkılarını öğrencilerimize verememenin sıkıntılarını yaşıyordum.

Eğitimin piyasalaşması beraberinde özel okul ve özel yükseköğretim kurumları eğitimin büyük bir kısmını manipüle etme fırsatı yakaladı. Bütün eğitim bileşenleri, ortaklaşa yalanın bir parçası haline geldiler. MEB'in denetimleri veyahut Talim Terbiye'nin çerçeve programları, bürokrasinin istediği ve zımnen yapılmış gibi gösterilen evraktan ibaret bir hal aldı. Eğitimin günlük işleyişi, öğretmenin vicdanı çerçevesine oturtulmuş ve bu süreç aynı zamanda özel sektörde piyasa kurallarını gözeten bir yaklaşımı zorunlu kılmaktaydı. Bu durum öğrencilerin okulu bir kapatılma olarak düşünmesine ve gelişiminin önünde bir engel haline geldi. Keza eğitimciler açısından okul, bir mesai doldurma mekanı ve "akşam olsa da gitsek" niteliğine bürünmüş idi.

Eğitimciler, bilgi paylaşımlarından dönüt alamadıklarından yakınıyor, öğrenciler bilindik ezberlerle ders yüklerinin fazlalığından yakınıyorlardı. Aileler çocuklarının bilgisayar vb. araçlarda geçirdikleri zamanlarının fazlalığından ve ders sayılarının azlığından söz ediyorlardı. Zaman sorunu; hem eğitimci, hem veli, hem de öğrenci açısından bir sorundur. Sınav endeksli bu bakış açısında, tüm okul bileşenleri büyük bir yükün altında eziliyordu. Bunun özel sektörde yansımaları, devlet okullarına göre çok daha büyük. Devlet okulları, "mesai" kavramına bağlılıkları-zorunlulukları yüzünden öğrenci ve öğretmeni bu yükten kurtarıyor olsa da ailenin talebinin karşılanması, özel sektöre devrediliyordu. Özel sektör emekçisi açısından mesai kavramının pek bir karşılığı yoktu. Abartılı örneklerde gece saat 23'e kadar eve gidip ders veren öğretmenlerin olduğunu biliyoruz.

Özetle; öğrencinin bütün bir yaşamı, sınavda çıkacak müfredatla sınırlanırken, eğitimci öğren-

ciye sınav müfredatı aktarmakla sınırlanmıştı. Ve bu iki kutbun etkileşiminde, velinin kriterleri değerlendirme sopsasıyla karşı karşıyaydık. Özetle; pandemi öncesi, özel okullarda nicelik bakımından ağır bir ders yükü ile yüklü öğrenci-öğretmen-okul, nitelik olarak öğrenciyi-öğretmeni-okulu geliştirmekten uzak bir görüntüye sahipti.

Türkiye de eğitimin gidişatı noktasındaki bu tür olumsuzlukların içinde boğuşurken, COVID19 pandemisi şapkadan çıkan tavşan misali karşımıza çıktı. Pandemi öncesi olumsuzlukları, mumla aratan ve çocuğu tamamen dışlayan bir durumla karşı karşıya kaldık. 13 Mart 2020 tarihinde alınan karar yeni bir döneme ve yeni tür olumsuzluklara neden oldu.

Pandemi Sonrası Okul ve Bileşenleri: Yüz Yüze Eğitim ve Anne Babalık Piyasalaştı, Özellerden Beklenir Oldu, Özeldeki Öğretmenin Ağır İş Yüküne Dönüştü

16 Mart sabahı çalıştığım kuruma geldiğimde bizi bekleyen durumun çokta bilincinde olduğumuz söylenemez, 30 Mart tarihiyle tekrar mevcut düzene başlayacağımızın beklentisi içindeydik. Bu iki haftalık süreç, muhatapların dinlendiği bir süreç oldu. Fakat MEB'in çelişkili açıklamalarının başlamasıyla beraber hazırlıklara başladık. Nisan ayında kurumların kapalı kalacağı anlaşılınca youtube üzerinden canlı yayın hazırlıklarına başladık ve 1 Nisan itibarıyla kurumda youtube üzerinden eğitim vermeye başladık. Bu sürecin, Mayıs gibi bitirilmesi öngörülürken süreç Haziran ayına kadar sürdü. Devlet okullarında, EBA sistemi üzerinden yapılan ders yayınlarını, bizler bu defa zoom platformu üzerinden yapmaya başladık. EBA sistemi üzerindeki denetim eksiliği ve keyfilik, velileri özel kurumlara ve/veya özel derslere yöneltti. Gelir durumu asgari ücret veyahut bununda altında emekli maaşı alan insanlar çocuklarını yüz yüze eğitim görmeleri için özel eğitim kurumlarına yönlendirildiler. Ekonomik olarak zaten sıkıntıda olan ailelerin, bütçelerine getirdikleri bu ek maliyet, ailenin birliğini de sarsan gelişmelere neden oldu. Çocuklar, bu ağır minnet duygusuyla kuruma gelmekte ve hızlı sonuç almak için çok yoğun bir şekilde sınav müfredatını özümsemeye kesin sonuç almaya çalışmakta, kısa zamanda bu sonuca erişemeyen

çocuklarda psikolojik travmalara sebep olmaktadır.

Covid19 sürecini bir fırsata çeviren özel okul, kurs vb. için işler yolunda ilerlerken, öğrenciler ve özel sektör emekçisi öğretmenler için süreç tam bir kabus. Devlet kendi bünyesinde çalışan öğretmenlerinin muhafaza ederken özel sektörde çalışan emekçileri, patronlarının insafına bıraktı. Öte yandan, devlet kendi bünyesindeki öğrencileri velilerin insafına bırakırken, özel okul-dershane öğrencilerini de piyasa insafına mahkum etti. Şöyle ki, normal düzlemde sosyal etkileşimi minimize edilen özel okul-dershane sürecinde yaşam mücadelesi veren çocuklar, uzaktan eğitim ile veli ve piyasa şartlarına kurban edildi. Öğrenciyle evde zaman geçirmeye alışık olmayan veli açısından süreç, yine eğitimcilerde olduğu gibi "tam bir kabus" olarak nitelendirilebilir. Teknolojinin aile yaşamında yarattığı etkileşimsizlik, pandemi ile beraber aile içi çatışma ve gerçekliği reddetmeye doğru evrildi. Öğrencinin yaşantısından habersiz, anne-babalar bu gerçeklikle yüzleşmek zorunda kaldılar. Bu sorumluluktan kaçanlar ve kaçmak isteyen ile özel eğitim kurumlarına başvurdu. Bu kurumların birçoğu merdiven altı diye tabir edilen ve denetimden yoksun kurumlardır. Denetim eksikliği öğrencileri istismara açık bırakmaktadır. Bu vb. durumların çoğaldığı bir dönem oldu.

Sonuç: Tütün ve Tekel İşçilerinin Sonuna Benziyor

İnsanın ne olacağı sorusu felsefi bir sorun olarak, gerçekliği devam etmektedir. Bu soruna verilen farklı yaklaşımları göz ardı edecek olursak, eğitimin yaratmak istediği insan tam da nasıl bir insan istiyoruz sorunsalını bir sorun olarak gören bireyler yetiştirmek olduğu düsturu ile bugün istedik yönde olamayan davranışları da kapsayan bireyleri yetiştirme olanağına sahibiz. Bu bağlamda, mevcut teknolojik ve bilimsel ilerlemeleri de gözeterik, gelecek kuşaklara aydınlanmış bireyler yetiştirmek gerekiyor.

Ülkenin genel gidişatındaki umutsuzluk, eğitimde aynı ölçüde umutsuz bir duruma sokmuştur. İnsanların sorumsuzca, alınan kararlara karşı

geliştirdikleri tepkisizlik daha çok mevzini kaybedilmesine sebep olmaktadır. Eğitimcilerin ve eğitim örgütlerinin pandemi süresince gösterdikleri tepkisizlik bana öğrenci olduğum süreçte "Tekel" emekçilerinin tepki göstermelerine rağmen yaşanan sonucu hatırlatıyor. 2005 yılında, Tekel işçileri fabrikalarının kapatılmasına ve çocuklarının geleceksizleştirilmesine tüm Türkiye'de büyük bir tepki gösteriyorlardı. Adana Tekel işçileri fabrikalarının kapatılma kararını protesto ediyorlar ve işçiler, "Ya bu karar geri alınır ya da buradan ölümüze çıkarırlar"² diyorlardı. Üniversite 3. sınıf öğrencisi olarak bu eyleme destek mahiyetinde, gece saat 03.00'te fabrikadayım ve ilk defa bir fabrikaya girmiştım. Fabrika yemekhanesinde işçiler bütün Türkiye'de eylemleri haberleştiren, o dönem hükümete muhalif bir kanalı seyrediyor ve sohbet ediyorlardı. Ertesi gün işçiler, şenliklerde üniversitede ağırlamıştık ve haklı mücadelelerinden kesin bir sonuç alacakları umudunu yitirmemelerini konuşuyorduk. Sonra gel zaman, git zaman geçti ve Tekel fabrikasında çalışan işçilerin sesi soluğu kesildi. Mevcut işçilere tazminatlar yatırıldı ve aynı zamanda diğer kamu iktisadı teşebbüslerine kadroları verildi ve olay unutuldu. Tekel kapatıldı.

Bugün kapatılacak olan "Kamusal Eğitim" olup aynı oranda bir tepki bile gelişmemektedir. Eğitim emekçileri ve kitle örgütleri krizden fırsat üretmek peşinde, yani uzaktan eğitim araçlarıyla da özel ders verilebiliyor yaklaşımıyla, bu değirmene su taşıyorlar. Ailenin ideolojik hegemonyasından, bir nebze de olsa, okulda nefes alan çocuğu, ailelerine mahkum etmekte payları olan bütün eğitim emekçilerine ve toplumsal kesimlere ağır bir vebal düşüyor. Acaba neye aracılık ettiklerinin, hangi değirmene su taşıdıklarının farkındalar mı?

² <https://www.evrensel.net/haber/167995/kapatma-kararina-tepki>